
GLOBAL DEKLARATION OM RÄTTSKIPNING FÖR BARN

20 november 2021

2021 års världskongress om rättskipning för och med barn;

Har samlat över 4 800 deltagare i olika åldrar från över 100 länder den 15-20 november 2021 genom en internetbaserad plattform, med temat "Att säkerställa tillgång till rättskipning¹ för alla barn: mot icke-diskriminerande och inkluderande rättssystem för barn";

Har organiserats av Global Initiative on Justice With Children (en sammanslutning som består av Terre des hommes, Penal Reform International, International Association of Youth and Family Judges and Magistrates och det internationella barnrättsinstitutet), med Mexikos federala Högsta domstol som värd och med teknisk support från Förenta Nationernas barnfond, kansliet för Förenta Nationernas generalsekreterares särskilda sändebud för att motverka våld mot barn, Förenta Nationernas organ mot brott och narkotika, kansliet för Förenta Nationernas kommissionär för mänskliga rättigheter, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling och Pathfinders for Peaceful, Just and Inclusive Societies; under överinseende av Europarådet och Europaparlamentet; med pro bono stöd från Baker McKenzie; och med bidrag från vetenskapliga kommittén, hedersnämnden, rådgivande gruppen för barn och unga samt regionala och nationella förberedande möten inför världskongressen;

Bekräftar på nytt sitt konkreta åtagande att främja, skydda och uppfylla barnets rättigheter såsom de uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter samt i andra relevanta internationella dokument om barnets rättigheter;

Påminner om de åtaganden som lades fram i Parisdeklarationen (Frankrike, maj 2018), Genève-deklarationen (Schweiz, januari 2015) och Limadeklarationen (Peru, november 2009) under de tre föregående världskongresserna, som behandlade teman som innefattade rättskipning för barn, reparativ rättvisa och stärkandet av rättssystemet för barn;

---

¹ Det engelska ordet "access to justice" har översatts till tillgång till rättskipning, som innebär: rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol, presumtion för oskuld och rätten till försvar, principerna om laglighet och proportionalitet i fråga om brott och straff, rätt att inte bli dömd eller straffad två gånger för samma brott.

https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/know-your-rights/justice_sv

Stödjer rekommendationerna och åtgärds punkterna som räknas upp i Justice for Childrens globala *Call to Action* (september 2019) av Pathfinders for Peaceful, Just and Inclusive Societies i relation till utvecklingsmål 16 i Agenda 2030, utvecklade och stödda av en bred grupp av mellanstatliga och civilsamhälles organisationer och akademiska institutioner på internationell, nationell och regional nivå;

Erkänner behovet av att åter betona kraven från barn och unga i deras uttalande på den förra världskongressen (Frankrike, maj 2018); vikten av den vägledning som återfinns i FN:s globala studie om barn som frihetsberövats (november 2019); COVID-19-pandemins inverkan på barns tillgång till rättvisa som lyfts i FN:s *Policy Brief: The Impact of COVID-19 on children* (april 2020) och den interinstitutionella *Technical Note: COVID-19 and Children Deprived of their Liberty* (april 2020); lärdomarna som presenterades i UNICEF:s *Access to Justice for Children in the era of COVID-19: Learnings from the Field* (december 2020); och de åtaganden för barn som gjorts av statsöverhuvuden och regeringar, ministrar och representanter från FN:s medlemsstater i Kyotoförklaringen om främjande av brottsförebyggande arbete, straffrätten och rättsstatsprincipen (Japan, mars 2021) från FN:s fjortonde kongress om brottsförebyggande arbete och straffrätt;

Noterar följande:

Att även om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) inte specifikt nämner orden tillgång till rättskipning och upprättelse eller vägar för att nå dit, så finns detta koncept med och genomsyrar varje artikel i konventionen, inklusive principen om barnets bästa; barnets rätt till information, till att få uttrycka sina åsikter och till att bli lyssnade på; rätten till skydd från alla former av våld; de rättigheter, skydd och garantier som tillhandahålls till barn i konflikter och i kontakt med rättsväsendet; och de åtgärder som ska vidtas i händelse av frihetsberövande och för återhämtning och återanpassning av utsatta barn, bland andra;

1. Att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, och liknande dokument, gäller för alla barn utan undantag och fastställer att varje människa som blivit berövad sina rättigheter eller friheter har rätt till effektiva rättsmedel, och att den rättigheten ska fastställas av kompetent rättslig, administrativ eller lagstiftande myndighet inom statens rättsväsende;
2. Att principen om icke-diskriminering är en grundprincip i barnkonventionen och fungerar som bas för flertalet internationella, regionala och nationella rättsliga instrument;
3. Att FN:s medlemsstater i FN:s generalförsamling har bekräftat att tillhandahålla jämlik tillgång till rättssystemet är en grundläggande rättighet, även för barn, och att säkerställandet av jämlik tillgång till rättsväsendet, samt att alla former av våld upphör är av avgörande betydelse i Agenda 2030 för hållbar utveckling, särskilt mål 16;
4. Att barn tvingas ta ansvar för samhällets misslyckanden, inklusive de otaliga former av våld som riktas mot dem både inom och utanför rättsväsendets ramar, vilket slår oproportionerligt hårt mot barn i marginaliserade grupper och utgör ett hinder i strävan mot att förebygga och åtgärda situationer och riskfaktorer som leder till att barn kommer i kontakt med rättsväsendet, om det så är i egenskap av brottsoffer/överlevare, påstådda eller dömda förövare, vittnen, en kombination av dessa eller i någon annan roll;

5. Att COVID 19-pandemin har förvärrat rådande sociala ojämlikheter och ytterligare försvagat eller fullständigt lamslagit redan svaga rättssystem och system för att skydda och stödja barn, samt att dessa problem förvärras av otaliga andra samtida pågående kriser, däribland klimat- och miljökrisen, geopolitiska spänningar och väpnade konflikter, ekonomiska kriser, och andra humanitära nödlägen, som alla visar på vikten av att bygga motståndskraftiga strukturer, system och angreppssätt som möjliggör en hållbar tillgång till rättskipning för alla barn;
6. Att världen i allt större utsträckning har bevittnat hur stärkta barn och unga i framkanten av nationella och globala rörelser kräver social rättvisa, rättvisa mellan könen, rättvisa mellan etniska grupper, klimaträttvisa och politisk rättvisa, och att de med framgång lyckats påverka debatten och reformeringen av rättssystemet;
7. Att frånvaron av diskriminering och ojämlikhet inom rättssystemet för barn , och en jämlik tillgång till rättskipning , är något som alla barn i slutänden vinner på, oavsett vilka de är, varifrån de kommer eller vilken situation de befinner sig i;
8. Att barn i kontakt med rättsväsendet har samma inneboende rättigheter som andra barn, vilket gör det nödvändigt med jämlikhet, rättvisa och respekt för att skydda deras rättigheter och deras välmående, med särskild hänsyn till varje enskilt barns särskilda sårbarhet och behov och förståelse för deras förmågor som är under utveckling;
9. Att det är av högsta vikt att de system för rättskipning, barns välfärd och skydd, sociala skyddsnet, utbildning och sjukvård, bland andra, möjliggör multidisciplinär samordning och samverkan så att man på ett effektivt sätt kan ta ett helhetsgrepp i ärenden där barn av någon anledning är i kontakt med rättsväsendet;

Och **respekterar** följande röster från barn och unga som samlats i Child and Youth Advisory Group på världskongressen:

10. Vi är en grupp barn och unga som brinner för barnets rättigheter i relation till rättssystemen, särskilt då många av oss har personlig erfarenhet av dessa system, och baserat på dessa erfarenheter känner vi att:
  - a. Diskriminering mellan generationer och ekonomisk ojämlikhet är grundorsakerna till att barn kommer i kontakt med rättsväsendet;
  - b. Barn som är i kontakt med rättsväsendet möter många olika och ibland sammansatta motgångar, däribland våld i hemmet, missförhållanden och övergrepp i familjen och exkludering från utbildning, något som i hög grad kan påverka ett barns psykiska hälsa;
  - c. I rättssystem prioriteras inte barns rättigheter, vilket gör att många barn känner sig sårade, ignorerade, och traumatiserade av sina kontakter med rättssystemet;
  - d. I det straffrättsliga systemet läggs alltför ofta fokus på straff och skuld, i stället för rehabilitering och återuppriktelse;

11. Vi ser barn som medborgare idag och ledare i framtiden, och vi önskar att vuxna ska erkänna detta och stärka barnen genom att ge dem kunskap om deras rättigheter;
12. För att åstadkomma verklig förändring för barn som kommer i kontakt med rättssystemen kräver vi att regeringar och civilsamhället arbetar tillsammans med barn och unga för att säkerställa att varje barns rättigheter, som de slås fast i internationell rätt, uppfylls för alla barn över hela världen ;
13. Vi önskar särskilt att:
  - a. Alla barn ska ges likvärdig tillgång till rättskipning på ett sätt som är inkluderande och inte diskriminerar på några grunder;
  - b. Barn ska ges frihet att föra fram sina åsikter och få dem tagna på allvar;
  - c. Barns förmåga att fatta beslut om sina egna liv ska erkännas, och de ska få lämpligt och tillräckligt stöd från vuxna;
  - d. Barn ska få information och vägledning kring hur de bäst ska hantera osäkerhet och kriser, såsom den nuvarande pandemin;
  - e. Barn som kommer i kontakt med rättsväsendet ska behandlas på ett människovärdigt sätt, med respekt för deras rättigheter och med en helhetssyn kring deras psykiska hälsa och välmående;
  - f. Unga personer som kommer i kontakt med rättsväsendet och som har "vuxit ifrån" barndomen ändå ska behandlas utifrån samma principer som andra barn;
  - g. Barn och unga ska erbjudas möjlighet att lära sig om och delta i processer för reparativ rättvisa;
  - h. Barn och unga ska få stöd i att utkräva sina rättigheter, vilket är centralt för att återfå förtroendet för rättssystemet;
14. Vi är övertygade om att sann rättskipning för och med barn kan uppnås när alla barn behandlas som jämlikar och får möjlighet att arbeta tillsammans med vuxna för att uppfylla det som utlovas av de mänskliga rättigheterna;

Därför vill vi som organisatörer, partner och deltagare i världskongressen enas i ett gemensamt upprop i vilket vi uppmanar alla berörda aktörer, däribland stater och civilsamhället, till:

En genuin avsikt att förverkliga rättvis tillgång till **rättskipning för barn, både nu och i framtiden**

15. Att arbeta hand i hand, barn och vuxna, för att uppnå en jämlik, icke-diskriminerande och inkluderande tillgång till rättsväsendet för alla barn i hela världen, på ett sätt där barn ses

som partner, experter och viktiga medarbetare i arbetet för positiv förändring, inklusive det normativa ramverket för barnrätt och tillgång till rättskipning, byggandet och reformeringen av juridiska ramverk och regelverk, driften av system och genomförandet av procedurer, kapacitetsutveckling av relevanta aktörer och stärkta möjligheter att utkräva ansvar från ansvarsbärare , lokalsamhällen och samhället i stort;

16. Förbättra miljöer som ger barn möjlighet att som rättighetsbärare arbeta för förändring, och stärka deras röster idag och i framtiden genom att tillhandahålla barnanpassad vägledning och information om rättssystem och rättsliga procedurer , genusmedveten och inkluderande vad gäller funktionsvariationer, förbättra allmänhetens förståelse för barns rättigheter, både bland barn och vuxna, bedriva kommunikationsarbete med inriktning på barn som når barn på ett effektivt sätt, och säkerställa inkluderande och tillgängliga arbetssätt för barns delaktighet för barn i olika situationer och med olika bakgrunder, inklusive barn i kontakt med rättsväsendet;
17. Ge barn mandat att vara delaktiga i rättsväsendet genom att säkerställa att barn sitter med vid bordet, i stället för att endast uppmuntra barns passiva deltagande i form av rådgivande instanser, särskilt när det gäller grupper av barn i kontakt med rättsväsendet som ofta exkluderas från samtal på grund av diskriminering, marginalisering, sårbarhet eller andra osäkra situationer som de befinner sig i;

Inkluderande och icke-diskriminerande tillgång till rättsväsendet för alla barn

18. Låta koncept som omfattar ojämlikhet och diskriminering vara i centrum för varje diskussion och reform som gäller barnrätt, och skapa praktiska lösningar för att förhindra all diskriminering, oavsett orsak, för alla barn i kontakt med rättsväsendet, på ett sätt som undviker att någon stigmatiseras eller utpekas på ett negativt sätt;
19. Säkerställa en jämlik och rättvis tillgång till rättsväsendet för alla barn, särskilt de som kommer från marginaliserade grupper, på ett sätt som främjar ett helhetsgrepp kring straffrätt, civilrätt, administrativ rättvisa, traditionella rättssystem, övergångsstrukturer för rättskipning och social rättvisa;
20. Utveckla och använda åldersanpassade, funktionshindersinkluderande, genuskänsliga och behovs- och rättighetsbaserade rättsprocedurer och resurser för alla barn i kontakt med rättsväsendet, som är anpassade till sitt sammanhang och bygger på neurovetenskapliga, utvecklingsvetenskapliga och beteendevetenskapliga grunder;
21. Sätta in åtgärder som respekterar och bemöter den kulturella och språkliga mångfalden hos barn i kontakt med rättsväsendet;
22. Etablera tjänster baserade i lokalsamhället och icke-frihetsberövande åtgärder som genomförs på ett kreativt sätt tillsammans med lokalsamhället och som är allmänt tillgängliga för barn på ett icke-diskriminerande och inkluderande sätt;
23. Fortsätta och stärka arbetet med datainsamling och analys på nationell och regional nivå för att öka förståelsen för hur urfolk, minoriteter och marginaliserade barn kommer i kontakt med rättsväsendet och hur deras tillgång till rättskipning hindras, liksom för de underliggande orsakerna till rättssystemens ojämlika behandling av dessa barn, så att

deras överrepresentation i systemet kan förebyggas och välinformerade, effektiva och hållbara lösningar kan utvecklas

24. Säkerställa politiskt engagemang på hög nivå för ett icke-diskriminerande och inkluderande rättssystem för barn och jämlik tillgång till rättskipning för barn, med lämplig, tillräcklig och jämlik investering i tid och resurser och tillräcklig kapacitetsutveckling för alla berörda parter som kommer i kontakt med barn;

Långsiktig tillgång till rättskipning för barn under kriser och pandemier

25. Införa en rättslig och politisk grundstruktur för innovativa och hållbarhetsprocesser och procedurer för barn under och efter katastrofer för att säkerställa en hållbar tillgång till rättskipning för alla barn;
26. Överväga att införa virtuella domstolar, förhör, intervjuer, system för hantering av rättsfall och information samt andra procedurer, på ett sätt som garanterar rättssäkerhet, som fungerar som ett komplement till förhör och procedurer som sker fysiskt och som är utvecklade utifrån beprövade och effektiva metoder, med hänsyn till digitala och geografiska skillnader, tillgång och integrering, säkerhet och integritet, sekretess samt barnets samtycke och anpassat till barnet
27. Inrätta och implementera tydliga riktlinjer för interaktion och samarbete mellan olika sektorer i katastrof/krisplanering och hantering, och säkerställa att centrala institutioner inom systemet för barns rätt till skydd och stöd räknas som grundläggande samhällstjänster som prioriteras för att kunna fortsätta arbeta under pandemier och katastrofer;
28. Kontinuerligt utveckla kapaciteten hos aktörer inom rättssystemet så att de är förberedda att snabbt och effektivt ta till sig och använda åtgärder och verktyg som utvecklats och inrättats som ett svar på de instabila situationer som råder under kriser;
29. Utveckla barnanpassade, genusmedvetna och funktionshindersinkluderande informationsmaterial om metoder för att klara de utmaningar och den osäkerhet som uppstår under kriser och pandemier, i relation till barnrätt och tillgång till rättssystem;

Barnanpassad tillgång till rättvisa för alla barn i kontakt med rättsväsendet

30. Sträva efter ett multidisciplinärt förhållningssätt när det gäller tillgång till rättskipning för barn, baserat på effektiv koordinering mellan sektorer och aktörer på ett sätt som minimerar onödiga kontakter mellan barn och rättsväsende;
31. Tillhandahålla barnanpassade, genuskänsliga, funktionshindersinkluderande, traumamedvetna och kontextanpassade rättstjänster, sociala tjänster, information och annan passande rättslig och icke-rättslig hjälp för alla barn som på något sätt kommer i kontakt med rättssystemet, på ett sätt som är lyhört för det individuella barnets behov, identitet, bakgrund, situation och mögnadsnivå;

32. Säkerställa tillgången till tillgängligt stöd för psykisk hälsa och psykosocialt stöd för att hjälpa barn i kontakt med rättsväsendet och deras familjer att klara av situationen, anpassa sig och göra förändringar utifrån sin särskilda situation;
33. Identifiera och inrätta effektiva metoder för ett tidigt ingripande, ett holistiskt och heltäckande stöd till och stärkande av familjen och uppbyggnad av lokalsamhället genom stärkandet av sociala skyddsmekanismer och tjänster, för att åtgärda de problem som leder till att barn kommer i kontakt med rättsväsendet, förebygga och minimera risken för enstaka eller upprepade brott och göra det möjligt för barn att få en barndom fri från våld och onödig utsatthet;
34. Prioritera reparativ rättvisa, avledning, rehabilitering och återintegrering för alla barn i kontakt med rättsväsendet genom heltäckande, koordinerat angreppssätt anpassat till varje enskiltfall i stället för isolerade ingripanden;
35. Avkriminalisera beteenden hos barn som bör och kan bemötas på ett mer effektivt sätt genom system för skydd och stöd till barn, sociala skyddsnät, sjukvård och psykisk hälsovård, psykosocialt stöd, med mera, inklusive multidisciplinära alternativa handlingsplaner för drogrelaterad brottslighet samt avlägsnandet av brottsrubriceringar som särskilt syftar på lagöverträdelser av minderåriga; och
36. Inrätta en specialiserad utbildning, reformera akademiska läroplaner och gynna utvecklandet av innovationer för tillhandahållandet av samhällstjänster, för att skapa en professionell och kompetent arbetskår med advokater, poliser, åklagare, domare, kriminalvårdare, socialarbetare och andra relevanta aktörer för barnets rätt till skydd och stöd och barnrättsliga frågor, som lever upp till 2000-talets krav och behov och som arbetar med områden som barns utveckling, barnanpassade förhørs- och intervjutekniker, handlingsplaner för att förhindra återtraumatisering och metoder för att medveten minska risken för implicit partiskhet.

____ Underteck
____ nare _____

Global Initiative on Justice With Children är ett gemensamt program som har utvecklats av ett konsortium av internationella organisationer, som arrangerar världskongresserna som globala milstolpar för rättvisa med barn och engagerar och mobiliserar människor som arbetar med dessa frågor över hela världen genom Justice With Childrens digitala plattform. Programmets målsättning är att skapa rum för viktiga diskussioner och handlingsinriktad problemlösning bland yrkesverksamma genom skapandet av en digital och fysisk plats för reflektion, utbyte och ständigt lärande inom barnrättsområdet.

Världskongresserna för rättvisa med barn är utformade för att bemöta de senaste frågorna kring barn som är i kontakt och/eller konflikt med rättsväsendet, och de ger tillgång till en engagerad och aktiv gemenskap där barn och unga, beslutsfattare och aktörer inom rättssystemet, akademiker, civilsamhället, FN-representanter och andra experter och aktiva kan: (1) Arbeta för rättvisa och ändamålsenliga rättssystem för och med barn över hela världen; (2) Ge plats för yrkesverksamma att utbyta erfarenheter kring de bästa arbetssätten, främja vetenskapligt samarbete, formulera politiska rekommendationer och höja medvetandet kring rättvisa för barn; och (3) Stötta det operativa genomförandet av internationella verktyg och standarder när det gäller barns och ungas rättigheter i kontakt med rättsväsendet.

2021 års världskongress för rättvisa med barn fokuserade på att utbyta praktik-orienterade strategier för att minska den diskriminering som underminerar tillgången till – och kvaliteten på – rättssystem, och för att säkerställa att alla barn garanteras ett jämlikt bemötande inför lagen. Deltagarna var med i internationella och regionala plenarsessioner och handlingsinriktade workshops som bestod av paneldiskussioner, certifierande utbildningar och politiskt inriktade gruppmöten. Inom det övergripande temat “Att säkerställa tillgång till rättvisa för alla barn: vägen mot icke-diskriminerande och inkluderande barnrättssystem” prioriterades 11 underteman under världskongressen:

- Systemisk rasism och den oproportionerligt stora kriminaliseringen av barn från urfolk, etniska grupper och andra minoritetsgrupper;
- Diskriminering på grund av kön, sexuell läggning och könsidentitet: att utveckla ett genusmedvetet förhållningssätt till rättssystemet;
- Upplevelser av diskriminering bland barn och unga som påverkas av migration, däribland flyktingar, ensamkommande utländska barn och barn med utländska föräldrar;
- Diskriminering till följd av funktionsvariation och hälsostatus;
- Diskriminering till följd av missbruk;
- Kriminalisering av barns beteende på nätet;
- Åldersgränser och brottsrubriceringar som särskilt syftar på lagöverträdelser av minderåriga;
- Att säkerställa att barnets röst blir hörd i rättssystemet;
- Att uppfylla barns rättigheter inom ramen för juridisk pluralism;
- Att bygga motståndskraftiga barnrättssystem i tider av kris och pandemi; och
- Att hantera våld inom barnrättssystem och säkerställa barnanpassade arbetssätt för barn som utsatts för, begått eller bevittnat brott.

Denna **Globala deklARATION om rättvisa för barn** har utarbetats av världskongressens konsortium och dess rådgivande grupp av barn och unga, med bidrag från den vetenskapliga kommittén, partner som arrangerat kongressen samt deltagare i kongressen och dess förberedande möten.

För mer information, besök www.justicewithchildren.org.

Detta dokument är en gemenskapsöversättning av det engelska originalet. Om ni hittar felaktigheter så ber vi er vänligen att kontakta oss på info@justicewithchildren.org